Vapaata konetikkausta vasta-alkajille

Teksti ja kuvat Milja Samila
http://kvilttaaja.blogspot.com

Haaveiletko tikkaavasi omat tilkkutyösi kotiompelukoneella? Tarvittavien taitojen hankkimiseen voi mennä aikaa, mutta matka on hauska ja oma kehittyminen näkyy koko ajan.

Unohda äkkimutkat - muurahaisenpolku eli stippling - ja aloita suorasta ompeleesta. Kun osaat ommella tasaista suoraa, olet valmis etenemään kaarien ja silmukoiden ompeluun

Kun hallitset puolisen tusinaa helpohkoa kuviota, pystyt toteuttamaan hyvin mielenkiintoisia tikkauspintoja tilkkutöihisi.

Välineet ja tarvikkeet

Ompelukone. Tarvitset parsintaan tai vapaaseen tikkaamiseen sopivan, pyöreähköllä aukolla varustetun paininjalan. Itse pidän eniten edestä auki olevasta mallista Bernina #24. Jotkut pitävät läpinäkyvistä muovisista jaloista. Katso, että koneesi alasyöttäjän voi laskea alas.

Lisätaso

Konetikkaus vaatii ompelukoneen lisätason käyttämistä – mitä suurempi, sen parempi. Omani on 60 cm x 60 cm, mutta koneen mukana tullut 39 cm x 21 cm riittää harjoitustilkkuihin oikein hyvin.

Neula

Tukevammalla neulalla (koko 90 tai vähintään 80) on parempi harjoitella, vaikka se jättääkin kankaaseen isommat reiät. Varsinaisessa tikkaustyössä voit käyttää ohuempaa neulaa.

Ompelukäsineet

Voit käyttää tikkaamiseen tarkoitettuja käsineitä tai vaikka kumikäsineistä leikattuja sormituppia. Käytän itse lipsumattomaan otteeseen pehmeitä liukuestematon paloja, joista rullaan tyynyn käden alle ja käteni jäävät vapaiksi.

Ompelulangat

Harjoitteluun ei kannata käyttää kalliita erikoislankoja. Tavalliset, hyvälaatuiset puuvillalangat ovat sopivimpia. Ota ala- ja ylälangaksi samanlaatuiset, mutta eriväriset langat. Näet mahdolliset langankireyden virheet helpommin, kun langat ovat eriväriset.

Harjoitustilkut

Leikkaa yksivärisestä kankaasta 20 cm x 20 cm kokoisia tilkkuja. Leikkaa ohuesta vanusta, flanellista tai paksuhkosta trikoosta vastaavia paloja.

Harjoitustilkkuun tulee taustakangas, vanu ja päällikangas. Kiinnitä ne toisiinsa pitkillä nuppineuloilla tai hakaneuloilla. Piirrä tilkkuihin tilkkuviivaimen avulla keskelle 15 cm x 15 cm ruutu. Reunoille jää siten 2,5 cm vapaata. Tee valmiiksi muutama harjoitustilkku.

Aloittaminen

1) Puhdista koneen puolakotelo ympäristöineen pölystä ja langanpätkistä, myös pistolevyn alta
2) Vaihda koneeseen tikkausjalka käyttöohjeen mukaisesti
3) Laske alasyöttäjä alas käsikirjan mukaisesti
4) Langoita kone
5) Aseta lisätaso paikoilleen
6) Aseta neula jäämään pysähdyttäessä ala-asentoon

Ompeleminen jokaisen harjoitustilkun alussa

Aseta harjoitustilkku koneeseen niin, että siihen piirretyn neliön vasen yläkulma on neulan kohdalla. Laske neula työhön. Nosta neula taas ylös ja vedä alalanka työn päälle ja pidä langanpäistä kiinni, kun tikkaat paikalla 3-4 pistoa. Sitten voit leikata langanpäät pois haittaamasta työskentelyä.

Tartu työhön kiinni molemmilla käsillä, toisella pidä reunasta kiinni ja toisen asetat työn päälle. Sinä liikutat kangasta. Ala ommella suoraan eteenpäin eli työnnät kangasta taaksepäin. Paina poljinta ensin kevyesti ja lisää vauhtia. Pistojen pituus riippuu vauhdin ja liikkeen yhteisvaikutuksesta. Nyt ompelet neliön sivun myötäisesti vastakkaiseen nurkkaan ja kuuntelet koneen käyntiääntä. Jos pistoista tulee pitkiä, syötä kangasta hitaammin. Pysäytä aina, kun ommel tulee nurkkaan. Pysäytä aina, kun muutat käsien asentoa. Muuta asentoa aina, jos tuntuu että otteesi ei ole hyvä.

Käännä työ ja ompele neliön seuraavaan nurkkaan ja sitten kaksi viimeistä sivua. Olet nyt harjoitellut suoraan ompelemista ja edistymässä tikkaajana.

Harjoitus 1 - Yksinkertainen ruudukko

Ompele harjoitustilkun nurkasta neliön reunan ommelta pitkin sentin verran takaisin päin. Käännä työ niin, että pääset ompelemaan uuden pätkän suoraa ommelta kohti työn alalaitaa. Pysäytä alalaidassa ja ompele sentin verran oikealle ja sitten lähde ompelemaan kohti työn ylälaitaa taas mahdollisimman suoraa ommelta. Nyt ohjaat siis työtä edestä taakse.
Toista näitä suoria viivoja koko tilkun leveydeltä. Käännä tilkku 90 astetta ja ompele sentin verran reunatikkausta pitkin oikealle. Pysäytä ja ala tikata kohti uutta alalaitaa. Toistamalla tätä, syntyy tilkkuusi ruudukko.

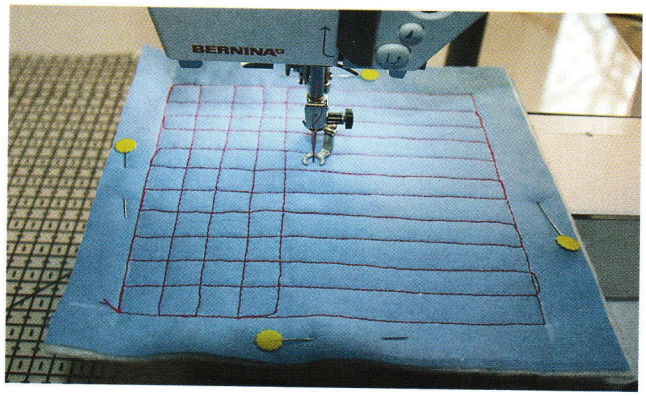

Harjoitus 2 - Pienempi ruudukko

Piirrä koetilkkuusi 15 cm neliö ja siihen pysty- ja vaakaviivat 5 cm välein. Ompele 15 cm neliön rajat.
Ompele nurkassa n. 5 mm oikealle ja ala ommella eteenpäin suoraa ommelta, hieman ennen ruudun alalaitaa ompele 5 mm oikealle ja ompele suoraa ommelta ylälaitaa kohden. Toista ylös- ja alas-vaiheita, kunnes olet ruudun laidassa.
Siirry ompelemaan seuraavaan ruutuun vaakasuuntaisesti oikealle ja vasemmalle taas noin puolen sentin välein, kunnes olet täyttänyt ruudun. Siirry seuraavaan ruutuun ja ompele taas ylös ja alas suoraa puolen sentin välein. Täytä näin kaikki ruudut. Älä katkaise lankaa ruutujen välissä.

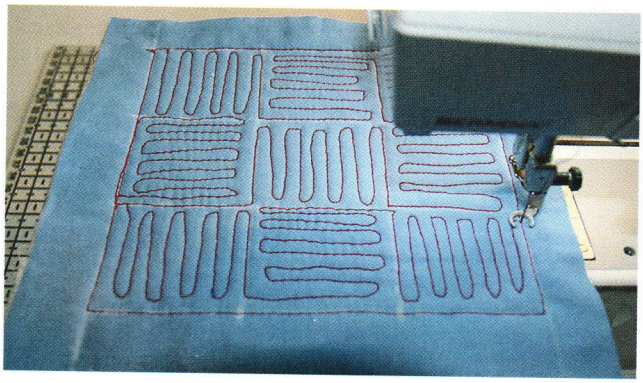

Harjoitus 3 – Köynnöksiä ja kiviä

Silmukat ja sydämet skaalautuvat helposti. Lenkeillä ja silmukoilla voi tikata kokonaisen peiton.
Ompele taas harjoitustilkkuun 15 cm kanttiinsa oleva neliö. Älä katkaise lankaa vaan ala ommella nurkasta hieman viistoon kevyesti kaareutuvaa ommelta ja ompele ensimmäinen silmukka. Ompele hieman eteenpäin ja ompele toinen silmukka vastakkaiselle puolelle ommelta. Jatka toistaen silmukoita vastakkaisilla puolilla.
Anna ompeleen kaartua kevyesti silmukoiden välillä. Ompele välillä silmukoita samalle puolelle. Sydän ommellaan niin, että kesken lenkin ommellaan pieni syvennys ja sitten kaarretaan alas lenkin juureen.
Lehdet ovat teräväkärkisiä lenkkejä, joihin ommellaan ruoti keskelle. Terävä käännös edellyttää pysäyttämistä.
Pikkukivet ovat vieri vieressä olevia lenkkejä, joissa ommellaan välillä olemassa olevan ompeleen päälle, jotta päästään sopivaan kohtaan aloittamaan uusi kivi.

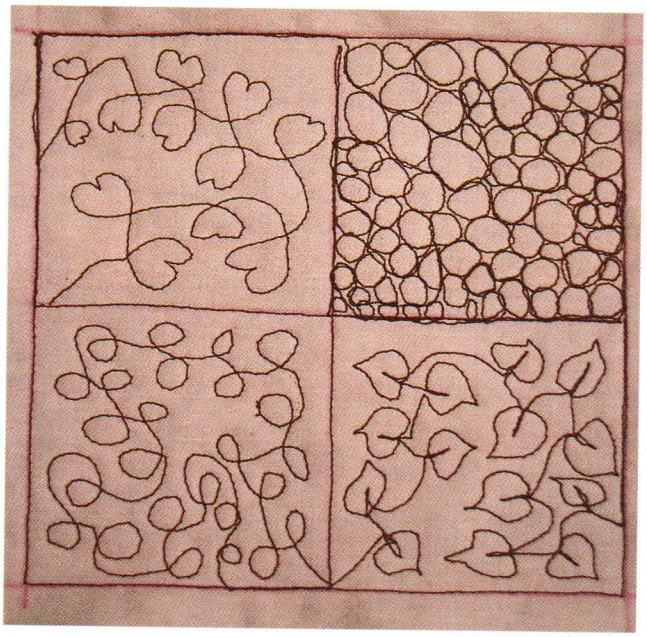

Yleisimpiä ongelmia

- Alalanka on jäänyt nostamatta työn päälle ja aiheuttaa sen, että ompelu ei voi lähteä liikkeelle
- Ylälanka on liian kireällä ja vetää alalangan näkyviin työn päälle
- Ylälanka on liian löysällä ja aiheuttaa lenkkejä työn taustapuolelle
- Koneessa on nöyhtää, langanpätkiä ja muuta töhnää, joka estää tasaisen ompelun
- Ompelu karkaa käsistä liian kovan vauhdin vuoksi
- Ompeleen takana lenkeissä ja kaarissa alalanka kiristää, koska työtä on käännetty rivakammin kuin koneessa on vauhtia
- Ylälangan katkeilu johtuu yleensä huonolaatuisesta langasta tai huonosta neulasta
- Jos työn taustalle tulee pahaa mökellystä, putsaa ja langoita kone uudelleen.

Huomaa

Yksittäiset pistot jäävät satojen pistojen sekaan. Katsoja havaitsee ensimmäiseksi alueet, joissa ei ole tikkausta lainkaan ja sitten tikattujen alueiden rytmin. Isoakin työtä tikattaessa edetään pieni alue kerrallaan.

Jos et osaa piirtää vapaan konetikkauksen kuviota ilmaan tai paperille, ei se valitettavasti onnistu koneellakaan, koska aivosi eivät ole vielä hyväksyneet liikettä. Piirrä tikkauksen kulku aina ensin ilmaan tai paperille ennen kuin alat ommella.

Harjoittele, harjoittele ja nauti harjoittelusta. Taito karttuu koko ajan.

Kokeile konetikkauskirjontaa!

Teksti ja kuvat Tiina Saaristo
http://tilkunviilaaja.blogspot.com

Hienoimmissa ompelukonemalleissa on valmiita konekirjailumalleja, mutta vapaalla konetikkauksellakin voi toteuttaa upeita kirjaimia.

Ideana on muotoilla kirjain niin, että sen muoto jää tyhjäksi ja konetikkausta onkin vain kirjaimen ulkopuolella.

Olen etsinyt tietokoneeltani (PowerPoint-ohjelman) sopivan kirjaimen ja tyypin ja tulostanut sen paperille mojovan isoksi.

Piirrän kirjaimen kangastilkulle häviävällä tussilla, läpi piirtämällä. Pidän tulostetta ja kangasta ikkunaa vasten, niin näen kopioida kirjaimen ääriviivat.

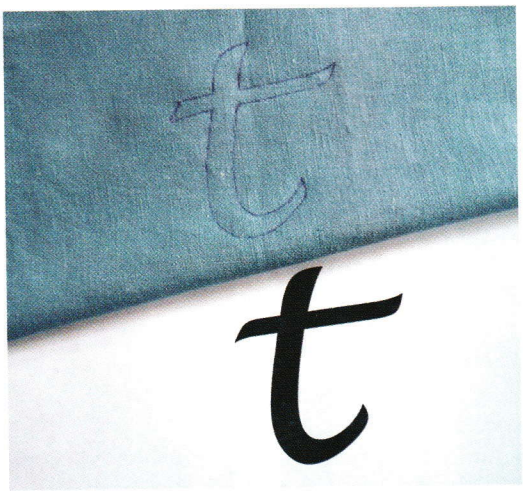

Ehkä kirjaimen pystyisi piirtämään läpi myös suoraan tietokoneen ruudulta. Kannattaa kokeilla!

Kiinnitän merkatun kangastilkkuni hakaneuloilla tikkausvanuun. En käytä kolmatta kerrosta, niin ei tarvitse huolehtia sen rypistymisestä. Tilkun voi jäpäköittää myös sopivan paksulla kangaspalalla.

Sitten ompelemaan! Kirjaimen ääriviivojen lähelle pieniä kiemuroita ja useita päällekkäin. Kiemurat suurenevat ja harventuvat, kun etenen kauemmas kirjaimen ääriviivoista.

Kirjain erottuu tikkauksen takia kohokuviona.

Valmis kirjain sopii esimerkiksi vetoketjupussukan kylkeen, ostoskassin taskuun tai vaikka tyynyyn.